

»NEW YORK TIMESIN LISTAYKKÖNEN»

KEN FOLLETT

OLI AIKA ENNEN
TAIVAAN PILAREITA



TULLI
ILTÄ
:: JÄTULLI ::
AÄMU

ANNA KÄRÄNEN X T. K. X ANNA KÄRÄNEN X

Ken Follett
TULI ILTA
JA TULI AAMU

Taivaan pilarien esinäytös

SUOMENTANEET HILKKA JA TUUKKA PEKKANEN



WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI



ENGLANNINKIELINEN ALKUTEOS

The Evening and the Morning

© KEN FOLLETT 2020

Suomennoksen © Hilkka Pekkanen, Tuukka Pekkanen ja WSOY 2020

ISBN 978-951-0-42104-8

PAINETTU EU:SSA

In memoriam

E.F.

KUN ROOMAN VALTAKUNTA HAJOSI, Britannia taantui. Roomalaisten huvilat rappeutuivat, ja alettiin rakentaa puusta yhden huoneen asumuksia, joissa ei ollut savupiippua. Roomalaisten vaalima taito valmistaa saviastioita – joita tarvittiin ruoan varastointiin – unohtui suurimmaksi osaksi. Luku- ja kirjoitustaito heikkeni.

Tätä kautta sanotaan toisinaan pimeäksi keskiajaksi, ja kehitys olikin viidensadan vuoden ajan piinallisen hidasta.

Sitten kaikki alkoi viimein muuttua...

I OSA

Häät



997 JAA.

1

Torstai, 17. kesäkuuta 997

EDGAR HUOMASI, että hänen elämänsä tärkeimpänäkin yönä oli vaikeaa pysyä hereillä.

Hän oli levittänyt viittansa lattiaa peittäville oljille, ja nyt hän makasi sen päällä yllään polvipituinen ruskea villatunika, joka oli kesällä hänen ainoa vaatekappaleensa sekä yöllä että päivällä. Talvella hän kietoi viitan ympärilleen ja nukkui tulisijan lähellä. Nyt sää oli kuitenkin lämmin. Viikon kuluttua olisi juhannus.

Edgar tiesi aina, mikä päivä oli menossa. Useimpien oli kysyttävä sitä papeilta, jotka pitivät kalenteria. Edgarin isovelji Erman oli kerran kysynyt: »Mistä tiedät, milloin on pääsiäinen?» ja Edgar oli vastannut: »Siitä tietenkin, että se on ensimmäinen täydenkuun jälkeinen sunnuntai maaliskuun ensimmäisenkolmatta päivän jälkeen.» Oli ollut erehdys käyttää sanaa »tietenkin», sillä Erman oli kostanut ivan lyömällä häntä vatsaan. Siitä oli jo monta vuotta. Silloin Edgar oli ollut pikkupoika. Nyt hän oli aikuinen, täyttäisi kahdeksantoista kolme päivää juhannuksen jälkeen. Veljet eivät enää lyöneet häntä.

Hän pudisti päätään. Hajanaiset ajatukset olivat unettavia. Hän yritti tehdä olonsa epämurkavaksi ja pani nyrkin alleen pysyäkseen valveilla.

Hän mietti, kuinka kauan oli vielä odotettava.

Edgar käänsi päätään ja katsoi ympärilleen valkean valossa. Koti oli samanlainen kuin melkein kaikki Comben talot: tammilankkuseinät, olkikatko ja maalattia, jota läheisen joen rannasta leikatut kuivat ruo'onvarret peittivät. Ikkunoita ei ollut. Ainoan huoneen keskellä oli nelikulmainen kivinen tulisija. Valkean yläpuolelle kohosi rautainen kolmijalka, johon voi ripustaa padan ja jonka haarat heittivät kattoon

ohuita, hämähäkinseittä muistuttavia varjoja. Seinillä oli puutappeja, joista riippui vaatteita, ruoanlaittovälineitä ja veneenrakennustyökaluja.

Edgar ei ollut varma, kuinka pitkälle yö oli kulunut, sillä saattoi olla, että hän oli nukahtanut välillä, ehkä useammankin kerran. Aluksi hän oli kuunnellut yöpuulle asettuvan kaupungin ääniä: muutama juoppo oli hoilannut ruokotonta renkutusta, naapuritalosta oli kantautunut aviollisen yhteenoton katkeria syytöksiä, ovi oli paukahtanut ja koira oli haukkunut, ja jostain läheltä oli kuulunut naisen nyyhkytystä. Nyt ei kuitenkaan kuulunut muuta kuin suojaiseen rantaan lyövien laineiden hiljainen kehtolaulu. Hän tuijotti oven suuntaan nähdäkseen, erottuisiko sen reunoilta ajan kulun paljastavia valokuovia, mutta ei nähnyt muuta kuin pimeyttä. Se tarkoitti joko sitä että kuu oli laskenut ja yö oli pitkällä, tai sitä että taivas oli pilvessä, mikä puolestaan ei kertonut mitään.

Muu perhe makasi ympäri huonetta lähellä seiniä, missä oli vähemmän savua. Isä ja äiti olivat huoneen takaosassa. Toisinaan he heräsivät syleilemään keskellä yötä ja kuiskailivat ja liikkuivat yhdessä kunnes vaipuivat huohottaen lepäämään. Nyt he olivat kuitenkin sikeässä unessa, ja isä kuorsasi. Veljeksistä vanhin, kaksikymmentävuotias Erman, makasi lähellä Edgaria, ja keskimmäinen, Eadbald, oli nurkassa. Edgar kuuli heidän tasaisen ja rauhallisen hengityksensä.

Viimein kirkonkello kumahti.

Kaupungin toisella laidalla oli luostari. Munkit osasivat mitata yön hetkiä. He olivat valmistaneet suurikokoisia mitallisia kynttilöitä, joiden palamisesta näki ajan kulun. Mitan osoittamaa hetkeä ennen päivänkoittoa munkit soittivat kelloa ja nousivat aamurukoukseen.

Edgar makasi aloillaan vielä vähän aikaa. Kellonsoitto oli saattanut häiritä äitiä, joka oli herkkäuninen, ja Edgar halusi antaa hänelle aikaa vajota uudelleen syvään uneen. Sitten hän nousi vihdoin pystyyn.

Hän otti hiljaa viittansa, kenkensä ja vyönsä, johon oli kiinnitetty tuppeen pistetty tikari, ja meni huoneen poikki väistellen huonekaluja: pöytää, kahta tuolia ja penkkiä. Ovi avautui äänettömästi, sillä hän oli edellisenä päivänä rasvannut puusaranat reilusti lampaantalilla.

Jos joku perheenjäsenistä heräisi nyt ja puhuisi hänelle, hän sanoisi menevänsä ulos kuselle ja toivoisi, ettei puhuja huomaisi hänen kantavan kenkiään.

Eadbald urahti. Edgar jähmettyi aloilleen. Oliko Eadbald herännyt vai vain äännellyt unissaan? Vaikea sanoa. Eadbald ei kuitenkaan ollut erityisen aloitteellinen ja halusi aina välttää turhaa meteliä niin kuin isäkin. Hän ei aiheuttaisi hankaluuksia.

Edgar astui ulos ja sulki oven huolellisesti jäljessään.

Kuu oli laskenut, mutta taivas oli kirkas ja rannan yllä näkyi tähtiä. Talon ja vuorovesimerkin välissä oli veneveistämö. Isä oli veneenrakentaja, ja perheen kolme poikaa työskentelivät hänen apunaan. Isä oli hyvä käsityöläinen mutta huono liikemies, ja siksi äiti päätti raha-asioista, varsinkin vaikeista laskelmista, joiden mukaan veneen tai laivan hinnan kaltainen monimutkainen summa määräytyi. Jos asiakas yritti tinkiä hinnasta, isä oli taipuvainen antamaan periksi, mutta äiti pakotti hänet pysymään lujana.

Solmiessaan kengännauhoja ja kiinnittäessään vyönsolkea Edgar vilkaksi veistämöaluetta. Rakenteilla oli vain yksi alus, pieni vene yläjuoksulle soutamista varten. Veneen vieressä oli iso ja arvokas puutavaravarasto. Rungot oli halkaistu kahtia ja neljään osaan, ja niistä muovattiin veneen osia. Suunnilleen kerran kuussa koko perhe lähti metsään kaatamaan täysikasvuisen tammen. Isä ja Edgar aloittivat iskemällä runkoa vuorotellen pitkävartisilla kirveillä, niin että siitä saatiin irrotetuksi täsmällisen muotoinen kiilamainen kappale. Sitten he lepäsivät sillä aikaa, kun Erman ja Eadbald ryhtyivät vuorostaan toimeen. Kun puu kaatui, he karsivat sen ja uittivat virran mukana Combeen. Tammesta oli tietenkin maksettava. Metsä oli taani Wigelman, lääninherran alipäällikön, jolle useimmat Comben asukkaat maksoivat vuokraa, ja Wigelm vaati jokaisesta rungosta kaksitoista hopeapenniä.

Puutavaran lisäksi alueella oli tervatynnyri, köysikieppi ja tahko. Niitä vartioi kiinni kytketty musta, valkokuonoinen mastiffi nimeltä Grendel, joka oli niin vanha, ettei siitä ollut enää käymään varkaiden kimppuun, mutta joka kykeni silti hälyttämään muut haukkumalla. Nyt Grendel oli hiljaa ja katseli Edgaria välinpitämättömästi pää etutassujen varassa. Edgar kyykistyi silittämään sen päätä. »Hyvästi, koiravanhus», hän sanoi hiljaa, ja Grendel heilutti häntäänsä nousematta pystyyn.

Veistämöllä oli myös yksi valmis alus, ja sitä Edgar piti omanaan. Hän oli rakentanut sen itse viikinkilaivasta ottamansa mallin mukaan. Hän ei ollut koskaan nähnyt viikinkejä, sillä hänen elinaikanaan Com-

been ei ollut hyökätty, mutta kaksi vuotta sitten rantaan oli ajautunut tyhjä ja hiiltynyt hylky, jonka lohikäärmettä esittävä keulakuva oli puoliksi murskana, otaksuttavasti taistelun jäljiltä. Edgar oli ihastellut aluksen runneltua kauneutta: sulavia linjoja, pitkänä kaartuvaa keulaa ja solakkaa runkoa. Suurimman vaikutuksen oli tehnyt koko aluksen pituinen kookas köli, jonka hän hetken mietittyään käsitti takaavan meren ylittämiseen vaadittavan vakauden. Edgarin alus oli mittasuhteiltaan vähäisempi, ja siinä oli kaksi airoa ja pieni nelikulmainen purje.

Edgar tiesi, että hänellä oli veneenveistäjän lahja. Hän oli jo vanhempi veljiään parempi, ja ennen pitkää ylittäisi taidoissa isänsäkin. Hänellä oli vaistomainen taju siitä, miten muodot liitettiin yhteen tukevaksi rakenteeksi. Jo monta vuotta sitten Edgar oli kuullut isänsä sanovan äidille: »Erman oppii hitaasti ja Eadbald nopeasti, mutta Edgar näyttää ymmärtävän jo ennen kuin sanat ehtivät ulos suustani.» Se oli totta. Jotkut saattoivat ottaa käteensä soittimen, jota eivät olleet koskaan aikaisemmin käsitelleet, pillin tai lyyran, ja pystyivät jo hetkeä myöhemmin soittamaan sillä sävelmän. Edgarilla oli samanlainen vaisto veneiden ja talojen osalta. Kun hän sanoi: »Tuo vene kallistuu vedessä tyyrpuurin puolelle» tai »Tuo katto vuotaa sateella», hän oli aina oikeassa.

Nyt hän irrotti veneensä ja lähti työntämään sitä kohti vesirajaa. Rantaan lyövien laineiden kuiske vaimensi rungon rahinan hiekkaa vasten.

Äkillinen tyttömäinen kikatus sai hänet hätkähtämään. Tähtien valossa näkyi hiekalla alaston nainen, jonka päällä oli mies. Luultavasti Edgar tunsi molemmat, mutta kasvot eivät näkyneet selvästi, ja hän käänsi kiireesti katseensa pois päin, koska ei halunnut tunnistaa kumpaakaan. Salainen kohtaaminen oli arvattavasti luvaton. Nainen vaikutti nuorelta, ja mies saattoi olla naimisissa. Papit saarnasivat sellaisia suhteita vastaan, mutta ihmiset eivät aina noudattaneet sääntöjä. Edgar työnsi veneensä vesille pariskunnasta välittämättä.

Hän vilkaisi taakseen kohti taloa ja tunsi katumuksen vihlaisun miettiessään, mahtaisiko enää milloinkaan nähdä sitä. Muuta kotia hän ei muistanut. Hänelle oli kyllä kerrottu, että hän oli syntynyt toisessa kaupungissa, Exeterissä, missä isä oli ollut veneenveistäjämasterina. Edgarin ollessa vielä pikkuvauva perhe oli muuttanut asumaan Combeen, missä isä oli aloittanut oman veneveistäjän ensimmäisenä tilauksenaan yksi soutuvene. Sitä Edgar ei kuitenkaan muistanut. Tämä oli

ainoa hänen tuntemansa koti, ja nyt hän aikoi lähteä sieltä lopullisesti.

Hänellä oli ollut onni mukana, kun hän oli löytänyt työpaikan muualta. Tilaukset olivat vähentyneet sen jälkeen, kun viikingit olivat alkaneet taas hyökkäillä eteläiseen Englantiin Edgarin ollessa yhdeksänvuotias. Oli vaarallista käydä kauppaa ja kalastaa, kun liikkeellä oli rosvoja. Vain rohkeat ostivat uusia aluksia.

Tähtien valossa näkyi, että satamassa oli parhaillaan kolme alusta: kaksi sillinkalastusalusta ja frankkien kauppalaiva. Rannalle oli kiskottu joukko pienempiä joki- ja rannikkoveneitä. Edgar oli auttanut rakentamaan toista kalastusaluksista. Hän muisti kuitenkin ajan, jolloin satamassa oli aina ollut pitkälti toistakymmentä laivaa.

Lounaasta puhalsi raikas tuuli. Se oli tavallisin tuulen suunta. Edgarin veneessä oli pieni purje – se oli pieni siksi, että purjeet olivat kalliita. Täysikokoisen merialuksen purjeen valmistamiseen kului yhdeltä naiselta neljä vuotta. Purjetta ei kuitenkaan kannattanut avata lahden poikki suuntautuvaa lyhyttä matkaa varten. Edgar alkoi soutaa. Soutaminen ei ollut raskasta, sillä hänen lihaksensa olivat vahvat kuin sepällä. Niin olivat isän ja veljienkin. Kuutena päivänä viikossa he käyttelivät koko päivän kirvestä, talsoa ja napakairaa muovatessaan tammesta laidoitusta, joka muodosti veneen rungon. Työ oli kovaa ja teki miehistä vahvoja.

Edgarin mieliala kohosi. Hän oli päässyt pakoon ja oli nyt matkalla tapaamaan rakastamaansa naista. Tähdet loistivat kirkkaasti, ranta hohti valkoisena ja aivot rikkoivat vedenpintaa, johon muodostuva vaahtoharja oli kuin naisen olkapäille ryöppyvä tukka.

Hänen rakastamansa naisen nimi oli Sungifu, lempinimeltään Sunni, ja tämä oli joka suhteessa ainutlaatuinen.

Edgar erotti meren rannassa kohoavat rakennukset. Useimmat olivat kalastajien ja kauppiaiden työtiloja: peltisepän pajassa tehtiin ruosteenkestäviä tarvikkeita laivoihin; köydenpunoja punoi tuotteitaan pitkänomaisella kujamaisella piha-alueella; ja valtavasta tervahaudasta saatiin mäntypuuta polttamalla tahmeaa nestettä, jolla veneenveistäjät tervasivat aluksensa. Kaupunki näytti aina suuremmalta mereltä katsottuna. Siellä oli monta sataa asukasta, joista useimmat saivat elantonsa suoraan tai epäsuorasti merestä.

Hän katsoi lahden poikki kohti määränpäättään. Pimeässä hän ei olisi missään tapauksessa nähnyt Sunnia, mutta hän tiesi, ettei tämä ollut

vielä odottamassa, sillä he olivat sopineet tapaavansa aamunkoitteessa. Siitä huolimatta hän ei voinut olla tuijottamatta paikkaa, johon Sunnin oli määrä pian ilmestyä.

Sunni oli kaksikymmentäyksivuotias, yli kolme vuotta Edgaria vanhempi. Edgar oli huomannut hänet kerran istuessaan rannalla tuijottamassa viikinkialuksen hylkyä. Tietenkin hän tunsi Sunnin ulkonäöltä niin kuin kaikki muutkin pienen kaupungin asukkaat, mutta ei ollut kiinnittänyt tyttöön erityisempää huomiota eikä tiennyt mitään tämän perheestä. »Oletko huuhtoutunut maihin hylyn mukana?» Sunni oli kysynyt. »Istut niin hiljaa että luulin sinua ajopuuksi.» Edgar huomasi heti, että tytöllä oli mielikuvitusta, koska tämä pystyi sanomaan sellaista noin vain. Hän oli selittänyt, mikä häntä hylyssä kiehtoi, koska uskoi Sunnin ymmärtävän. He olivat jutelleet pitkään, ja Edgar oli rakastunut.

Sitten tyttö oli kertonut olevansa naimisissa, mutta silloin oli jo liian myöhäistä.

Sunni oli naitettu neljätoistavuotiaana aviomiehelleen Cynericille, joka oli nyt kolmekymmentävuotias. Cynericillä oli pieni lypsykarja, ja Sunni hoiti maidon tuotannon. Hän oli taitava ja älykäs ja ansaitsi miehelleen runsaasti rahaa. Heillä ei ollut lapsia.

Edgar oli huomannut tuota pikaa, että Sunni inhosi Cynericiä. Joka iltä lypsyn jälkeen Cyneric meni Sailors-nimiseen oluttupaan ryyppäämään itsensä juovuksiin. Hänen siellä ollessaan Sunni saattoi livahtaa metsään tapaamaan Edgaria.

Tästä lähtien heidän ei kuitenkaan tarvitsisi enää piileksiä. Tänään he aikoivat karata yhdessä, tai tarkemmin sanoen, purjehtia pakoon. Edgarille oli tarjottu työpaikkaa ja taloa kahdeksankymmenen virstan päässä rannikolla sijaitsevassa kalastajakylässä. Oli ollut onni, että hän oli löytänyt veneenveistäjän, joka otti miehiä töihin. Edgarilla ei ollut koskaan rahaa, sillä äiti sanoi, ettei hän tarvinnut sitä, mutta hänen työkalunsa olivat veneeseen rakennetussa kaapissa. He aikoivat aloittaa uuden elämän.

Kun kaikki huomaisivat heidän lähteneen, Cyneric katsoisi olevansa vapaa solmimaan uuden avioliiton. Jos vaimo karkasi toisen miehen mukaan, se katsottiin käytännössä avioeroksi. Kirkkoa se ei ehkä miellyttänyt, mutta sellainen oli maan tapa. Sunni sanoi, että Cyneric lähtisi maalle etsimään ankarassa köyhyydessä kituuttavan perheen, jolla oli

sievä neljätoistavuotias tytär. Edgar ihmetteli, mitä mies teki vaimolla. Sunnin mukaan hän ei osoittanut vaimoa kohtaan erityisempää ruumiillista kiinnostusta. »Hänellä pitää vain olla joku komenneltavana», Sunni oli sanonut. »Minun ongelmakseni koitui se, että aloin halveksia häntä, kun kasvoini aikuiseksi.»

Cyneric ei lähtisi heidän peräänsä, vaikka saisikin tietää, missä he olivat. Tosin ei ollut todennäköistä, että hän saisi kuulla siitä kovin pian. »Ja jos erehdymme ja Cyneric löytää meidät, pieksän hänet henkiihieveriin», Edgar oli sanonut. Ilmeestä päätellen Sunni piti sitä typeränä kerskailuna. Edgar tiesi, että tyttö oli oikeassa, ja ehätti lisäämään: »Mutta ei se varmaan ole tarpeen.»

Vene saavutti vastarannan, ja hän veti sen hiekalle ja sitoi kiinni kivenlohkareeseen.

Munkkien aamurukouksen hyminä kuului selvästi. Luostari oli lähellä, ja Cynericin ja Sunnin koti oli muutaman sadan askeleen päässä sen toisella puolella.

Hän istui hiekalla katsellen ulos tummalle merelle ja yötaivaalle ja ajatteli Sunnia. Pääsisikö tämä livahtamaan tiehensä yhtä helposti kuin hän? Mitä jos Cyneric heräisi ja estäisi Sunnin lähdön? Saattaisi syntyä käsikähmä; Sunni voisi saada selkäänsä. Äkkiä Edгарin teki mieli muuttaa suunnitelmaa ja lähteä rannalta hakemaan Sunnia kotoa.

Suurin ponnistuksin hän onnistui hillitsemään itsensä. Sunni selviytyisi paremmin yksin. Cyneric nukkuisi päissään, ja Sunni osasi liikua hiljaa kuin kissa. Hän oli aikonut mennä nukkumaan kaulassaan ainoa korunsa, kauniisti kaiverrettu nahkanyöriin ripustettu hopeakiekko. Vyötaskussaan hänellä olisi hyödyllinen neula ja lankaa sekä kirjo-ompelein koristettu pääpanta, jota hän käytti erikoistilaisuuksissa. Edгарin tavoin hän ehtisi ulos talosta äänettömästi yhdessä hetkessä.

Pian Sunni olisi hänen luonaan silmät innostuksesta loistaen ja norja vartalo halukkaana. He syleilisivät, rutistaisivat toisiaan lujasti ja suutelisivat intohimoisesti. Sitten Sunni astuisi veneeseen, ja Edgar työntäisi sen vesille kohti vapautta. Hän soutaisi vähän matkaa ja suutelisi sitten uudestaan. Kuinka pian he voisivat rakastella? Sunni odottaisi sitä yhtä kärsimättömästi kuin hänkin. Hän voisi soutaa niemenkärjen ympäri ja pudottaa sitten ankkurikiven, ja he voisivat maata tuhtojen alla. Veneen pohjalla olisi vähän hankalaa, mutta se ei haittaisi. Vene keinahtelisi

lempeästi aalloilla, ja he tuntuivat nousevan auringon lämmön alastamalla ihollaan.

Ehkä olisi sittenkin viisaampaa avata purje ja hankkiutua kauemmas kaupungista ennen pysähtymistä. Edgar halusi päästä hyvän matkan päähän ennen työpäivän alkua. Olisi vaikeaa vastustaa kiusausta, kun Sunni olisi niin lähellä katselemassa häntä ja hymyilemässä onnellisena. Tulevaisuuden turvaaminen oli kuitenkin vielä tärkeämpää.

He olivat päättäneet uuteen kotiinsa päästyään sanoa olevansa jo naimisissa. Toistaiseksi he eivät olleet viettäneet ainuttakaan yötä kunnan makuusijalla. Tästä päivästä lähtien he söisivät joka ilta yhteisen aterian, lepäisivät toistensa sylissä koko yön ja hymyilisivät aamulla tietäväisesti toisilleen.

Taivaanrannassa näkyi valonkajastus. Päivä alkoi sarastaa. Sunni tulisi minä hetkenä hyvänsä.

Edgar oli surullinen vain ajatellessaan perhettään. Ilman veljiään hän kyllä pystyi elämään onnellisena, sillä nämä kohtelivat häntä edelleen kuin typerää pikkulasta ja yrittivät teeskennellä, ettei hän ollut kasvanut veljiään älykkäämmäksi. Hänen tulisi silti ikävä isää, joka oli koko hänen elinikänsä ajan opettanut hänelle kaikenlaista, mitä hän ei milloinkaan unohtaisi, kuten: »Vaikka lankut liittäisi kuinka tarkasti limisaumalla yhteen, liitoskohta on aina heikoin.» Ja ajatus äidin jättämisestä toi kyyneleet Edgarin silmiin. Äiti oli voimakas nainen. Jos jotain meni vikaan, äiti ei hukannut aikaa kohtaloaan valittamalla, vaan ryhtyi korjaamaan vahinkoa. Kolme vuotta aikaisemmin isä oli sairastunut kuumetautiin ja ollut vähällä menehtyä, ja äiti oli ottanut veneveistämön hoitoonsa ja sanonut, mitä poikien oli tehtävä, kerännyt maksettaviksi lankeavat velat ja pitänyt huolen siitä, ettei tilauksia peruutettu, kunnes isä oli toipunut. Hän oli johtajaluonne, eikä pelkästään perheen piirissä. Isä oli yksi Comben kahdestatoista vanhimmasta, mutta kun kaupungin herra, taani Wigelm, oli yrittänyt nostaa asukkaiden vuokria, väen oli nostanut vastarintaan äiti eikä isä.

Ajatus lähdestä tuntui sietämättömältä, mutta kaiken korvasi iloinen odotus yhteisestä tulevaisuudesta Sunnin kanssa.

Aamun heikossa kajossa Edgar näki vesillä jotain outoa. Hänellä oli hyvä näkö, ja hän oli tottunut erottamaan taivaanrannassa näkyvien alusten rungon muodon mainingeista ja matalalla riippuvista pilvistä,

mutta nyt hän ei ollut varma näkemästään. Hän pinnisti kuuloaan, mutta ei kuullut muuta kuin edessään rantaan murtuvien aaltojen kohinaa.

Muutamaa sydämenlyöntiä myöhemmin hän näki hirviön pään, ja häntä kouraisi pelko. Taivaan hentoa valonhämyä vasten näkyivät suipot korvat, leveät leuat ja pitkä kaula.

Hetken päästä hän käsitti näkevänsä jotain hirviötäkin pahempaa: siellä oli viikinkilaiva, jonka pitkää ja kaarevaa keulaa koristi lohikäärmeen pää.

Näkyviin ilmestyi toinenkin alus, sitten vielä kolmas ja neljäs. Purjeet olivat pullollaan koko ajan voimistuvassa lounaistuulessa, ja kevyet alukset liukuivat aaltojen halki hyvää vauhtia. Edgar ponnahti seisaalleen.

Viikingit olivat varkaita, raiskaajia ja murhaajia. He tekivät hyökkäyksiä rannikolle ja jokia pitkin sisämaahankin. He polttivat kaupunkeja, varastivat kaiken, minkä jaksoivat kantaa, ja murhasivat kaikki paitsi nuoret miehet ja naiset, jotka vangittiin myytäviksi orjina.

Edgar epäröi vielä hetken.

Nyt hän näki kymmenen alusta. Se tarkoitti ainakin viittäsatia viikinkiä.

Olivatko ne varmasti viikinkilaivoja? Muutkin rakentajat olivat Edgarin tavoin omaksuneet ja jäljitelleet viikinkien keksintöjä. Ero oli kuitenkin selvä: pohjoisen aluksista välittyi kätkeytyä uhkaa, jota ei saanut aikaan jäljittelemällä.

Kuka sitä paitsi lähestyisi rannikkoa niin suurin joukoin aamun sarastaessa? Ei, tulijoiden tarkoituksista ei ollut epäilystäkään.

Helvetti pääsisi kohta valloilleen Combessa.

Sunnia oli varoitettava. Jos hän ehtisi Sunnin luo ajoissa, he saattaisivat vielä päästä pakoon.

Syylisyydentuntoisena hän huomasi ajatelleensa ensimmäiseksi Sunnia eikä perhettään. Perheenjäseniäkin oli varoitettava. Nämä asuivat kuitenkin kaupungin toisella laidalla. Hän päätti etsiä Sunnin käsiinsä ensin.

Edgar kääntyi juoksemaan rantaa pitkin varoen törmäämästä hämärän peittämiin esteisiin edessä avautuvalla polulla. Vähän ajan kuluttua hän pysähtyi ja kääntyi katsomaan lahdelle. Viikingit olivat toimineet kauhistuttavan tehokkaasti. Roihuavat soihdut etenivät hyvää vauhtia

kohti kaupunkia. Osa niistä heijastui väikkyvästä vedenpinnasta, ja osa oli ilmeisesti jo menossa rantahietikon poikki. Viikingit olivat alkaneet nousta maihin!

Oli kuitenkin täysin hiljaista. Pahaa aavistamattomat munkit jatkoivat rukoilemista. Heitäkin oli varoitettava. Mutta eihän kaikkia voinut varoittaa!

Tai ehkä sittenkin voisi. Katsoessaan vaalenevaa taivasta vasten piirtävää luostarikirkon tornia hän keksi keinon varoittaa Sunnia, perhettään, munkkeja ja koko kaupunkia.

Hän kääntyi juoksemaan luostarin suuntaan. Pimeässä tuli vastaan matala aita, ja hän loikkasi sen yli vauhtia hidastamatta. Aidan toiselle puolelle laskeutuessaan hän kompastui, saavutti sitten taas tasapainonsa ja jatkoi juoksemista.

Kirkon ovelle päästyään hän vilkaisi taakseen. Luostari oli loivassa rinteessä, ja sieltä näki lahdelle ja koko kaupungin yli. Satoja viikinkejä kahlassi matalassa vedessä rantaan kohti kaupunkia. Yksi kesän rutiinkuiviksi paahtamista olkikatoista leimahti liekkeihin, sitten toinen ja kolmas. Hän tunsi kaikki kaupungin talot ja niiden omistajat, mutta ei osannut ylhäältä katsoen päätellä, mikä taloista oli kenenkin, eikä arvioida, oliko hänen oma kotinsa jo tulessa.

Hän riuhtaisi kirkon oven auki. Päälaivaa valaisi kynttilöiden lepton lepatus. Munkkien hyminä häiriintyi, kun osa heistä näki Edgarin juoksevan tornin juurelle. Edgar näki tornista riippuvan köyden, tarttui siihen ja veti. Hänen kauhistukseksensä ei kuulunut yhtään mitään.

Yksi munkeista erkani joukosta ja harppoi Edgarin luo. Ajeltua päälakea kiersivät valkoiset kiharat, ja Edgar tunnisti priorin Ulfricin. »Ulos täältä, hulltio!» priorin tiuskaisi.

Edgar ei malttanut millään selittää. »Minun pitää soittaa kelloa!» hän sanoi hätäntyneenä. »Miksi se ei soi?»

Rukoushetki oli keskeytetty, ja munkit olivat kääntyneet katsomaan. Toinenkin mies lähestyi Edgaria: luostarin keittiöstä vastaava Maerwynn, joka oli nuorempi eikä yhtä mahtipontinen kuin Ulfric. »Mikä hätänä, Edgar?» hän kysyi.

»Viikingit hyökkäävät!» Edgar huudahti ja kiskoi taas köydestä. Hän ei ollut koskaan ennen yrittänyt soittaa kirkonkelloa, ja sen paino yllätti hänet.

»Voi ei!» priori Ulfric parahti. Hänen kasvoilleen levisi paheksunnan tilalle pelko. »Jumala meitä varjelkoon!»

Maerwynn sanoi: »Oletko varma, Edgar?»

»Näin heidät rannalta!»

Maerwynn juoksi ovelle katsomaan ja palasi kasvot valkoisina. »Totta se on», hän sanoi.

Ulfric kiljaisi: »Pakoon, kaikki!»

»Odottakaa!» Maerwynn sanoi. »Edgar, jatka köydestä kiskomista. Siitä pitää vetää muutaman kerran ennen kuin kello alkaa soida. Nosta jalat ilmaan ja riipu köydessä. Meillä muilla on hetki aikaa ennen kuin he ehtivät tänne. Ottakaa mukaanne jotain ennen kuin lähдете pakoon: ensin pyhimysten jäännöksiä sisältävät pyhänjäännöslippaat, sitten jalokivikoristeet ja kirjat. Sitten juoksette metsään.»

Edgar riippui köydessä niin että nousi ilmaan, ja hetken kuluttua kookas kello alkoi moikua.

Ulfric sieppasi hopeisen ristin ja syöksyi ulos, ja muut munkit seurasivat vähitellen. Toiset kokosivat rauhallisesti mukaansa arvoesineitä, toiset kiljahtelivat pakokauhun vallassa.

Kello alkoi heilua kunnolla ja kumahtelu jatkui. Edgar kiskoi köyttä kuumeisesti koko ruumiinsa painolla. Hän halusi kaikkien ymmärtävän heti, ettei kyseessä ollut nukkuvien munkkien herätyssoitto, vaan koko kaupunkia koskeva hälytys.

Jonkin ajan kuluttua hän arveli tehneensä tarpeeksi, jätti köyden riippumaan ja syöksyi ulos kirkosta.

Palavan oljen kitkerä katku kirveli hänen sieraimiaan. Navakka lounaistuuli levitti tulta hirvittävää vauhtia. Samaan aikaan päivä alkoi kirkastua. Kaupungin asukkaita juoksi ulos kodeistaan sylissä lapsia ja kaikkea muuta kallisarvoista: työkaluja, kanoja ja nahkaisia rahamasseja. Nopeimmat painelivat jo ketojen poikki metsään. Edgar ajatteli, että ainakin jotkut pelastuisivat hälytyssoiton ansiosta.

Hän kulki ihmisvirtaa vastaan, väisteli ystäviä ja naapureita ja suuntasi kohti Sunnin kotia. Leivinuuninsa ääressä aina aamuvirkkuna ahertava leipuri juoksi talostaan jauhosäkki selässä. Sailors-nimisessä oluttuvassa oli hiljaista, sillä sen asukkaat heräilivät hälytyksestä huolimatta hitaasti. Koruseppä Wyn ratsasti ohi remmillä kiinni sidottu arkku selässään. Hevonen ryntäsi eteenpäin kauhun vallassa, ja Wyn

piteli epätoivoisesti kiinni sen kaulasta. Griff-niminen orja kantoi selässään vanhaa emäntäänsä. Edgar katsoi tarkkaan kaikkien ohikulkijoiden kasvoja siltä varalta, että Sunni olisi heidän joukossaan, mutta tyttöä ei näkynyt.

Sitten hän kohtasi viikingit.

Etujoukkona tuli alun toistakymmentä raavasta miestä ja kaksi pelottavan näköistä naista. Kaikilla oli hihatton nahkanuttu ja aseina keihäitä ja kirveitä. Kypäriä heillä ei ollut, ja pelko kohosi Edgarin kurkkuun kuin oksennus, kun hän käsitti, etteivät he tarvinneet kovin paljon suojaa kaupungin avuttomia asukkaita vastaan. Jotkut raahasivat jo mukanaan saalista: jalokivikahvaista miekkaa, joka oli selvästi enemmänkin koriste kuin sota-ase, rahamassia, turkisviittaa, kallista satulaa ja kullattuja pronssisia valjaskoristeita. Yhdellä oli mukanaan valkoinen hevonen, jonka Edgar tiesi kuuluvan sillinkalastusaluksen omistajalle, toisella oli olallaan nuori tyttö. Edgar totesi kuitenkin kiitollisena, ettei se ollut Sunni.

Edgar perääntyi, mutta viikingit tulivat edelleen kohti, eikä hän voinut paeta, koska hänen oli löydettävä Sunni.

Muutama urhoollinen kaupunkilainen pani vastaan. He olivat selin Edgariin, eikä hän tunnistanut heitä. Toisilla oli aseinaan kirveitä ja tikareita, yhdellä jousi ja nuolia. Edgar jäi useamman sydämenlyönnin ajaksi tuijottamaan lamaantuneena, kuinka aseiden terät leikkasivat ihmislihaa. Haavoittuneet miehet ulvoivat tuskissaan kuin eläimet, ja ilman täytti palavan kaupungin haju. Hän ei ollut milloinkaan nähnyt muuta väkivaltaa kuin riitaa haastavien poikien tai juoppojen keskinäisiä nyrkkitappeluja. Tämä oli uutta: esiin purskahtava veri, maahan valuvat sisälmykset ja tuskan ja kauhun parkaisut. Hän jäähmettyi pelosta.

Comben kauppiaista ja kalastajista ei ollut vastusta hyökkääjille, jotka saivat elantonsa väkivallasta. Kaupunkilaiset niitettiin maahan hetkessä, ja viikinkien johtajat jatkoivat etenemistä kannoillaan koko ajan kasvava soturijoukko.

Edgar tuli tolkkuihinsa ja pujahti piiloon talon taakse. Oli päästävä pois viikinkien tieltä, mutta pelko ei silti saanut häntä unohtamaan Sunnia.

Hyökkääjät kulkivat pääkatua ja ajoivat takaa niitä kaupunkilaisia, jotka pakenivat sitä pitkin. Talojen takana ei kuitenkaan näkynyt vii-

Vuosi 997. Englannissa eletään väkivaltaisia aikoja. Ylimykset kapinoivat kuningasta vastaan, ja aivan liian usein vahvin vie voiton.

NUORI VENEENVEISTÄJÄ Edgar menettää kotinsa, kun viikingit hyökkäävät tuhoamaan Comben satamakaupunkia. Normannikreivin tytär Ragna saapuu Ranskasta miehensä kotimaahan ja huomaa, että Englannissa kaikki on toisin. Shiringin luostarin munkki Aldred unelmoi, että hänen köyhästä luostaristaan tulee oppineisuuden keskus, jota ihailaan kautta Euroopan. Ja kaikkien kolmen tarinat punoutuvat yhteen, kun he joutuvat tekemisiin häikäilemättömän piispa Wynstanin kanssa.

Kingsbridgen kaupungin dramaattisia syntyvaiheita kuvaava eepinen seikkailutarina valmistaa näyttämön *Taivaan pilareille* ja sen jatko-osille *Maailma vailla loppua* ja *Tulipatsas*.



www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-42104-8